

VIII. ZÁVĚR

V dnešní globalizované společnosti je přeshraniční migrace obchodních společností jedním z klíčových faktorů při odstraňování posledních překážek vnitřního evropského trhu. Dokud nebude plně umožněno přemísťování společností na nadnárodní úrovni, nebude plně respektována ani svoboda usazování, a tak narušen jeden z nejvýznamnějších atributů společného trhu.

Řešení otázky přemístění sídla zčásti plyne z bohaté judikatury ESD. Vzniklo tak pár klíčových rozhodnutí, které dávají odpověď na některé otázky problematiky změny sídla. ESD se jasně přiklonil k teorii založení a jeho názorem se inspirovaly nejen členské státy (formou reforem vnitrostátních předpisů), ale i orgány Evropských Společenství v tvorbě a navrhování nových předpisů.

Pokud by byla úprava přeshraničního přemístění sídla sjednocena prostřednictvím směrnice, soutěž právních řádů bude přibrzděna, ale zároveň lze předpokládat, že podobně jako fyzické osoby, i obchodní společnosti budou mít možnost „přestěhování se“ bez nutnosti zrušení a znovuzaložení. Je nepochybné, že po vzoru úpravy nadnárodních společností bude právě zachování právní subjektivity při přesunu do jiného členského státu klíčovou změnou oproti současnému právnímu stavu.

Evropský Parlament na počátku roku 2009 doporučil Komisi vypracování návrhu konečného znění 14. Směrnice v oblasti práva obchodních společností o přeshraničním přemístění sídla. Je otázkou, kdy (a zda) bude tato směrnice skutečně přijata.

Komise v této souvislosti totiž v rámci posuzování dopadů zvažovala pozitiva a negativa možného přijetí směrnice, potřebnost a přiměřenost činnosti Společenství v této oblasti a dospěla k názoru, že nevhodnější možností bude „no action“- (dočasné) zastavení činnosti Společenství v této oblasti. I přes zřejmý nesouhlas Evropského Parlamentu je třeba jí dát v něčem za pravdu.

V neprospěch úpravy na komunitární úrovni svědčí fakt, že chyby v centrální regulaci budou častější než v režimu soutěžním a že pochybení jen jednoho státu lze napravit snadněji než pochybení Společenství (to by se dotklo všech států). Naopak, na typických negativech inkorporační teorie (race to the bottom) se odborníci neshodují. Neexistuje taky důkaz toho, že by dosud přijaté směrnice v právu obchodních

společností přinesly výrazné úspěchy nebo závratné změny.

Proto se přikláním k názoru, že (aspoň dokud nebude přijata příslušná směrnice), by se členské státy (po vzoru státu Delaware) měly snažit o zkvalitňování právní úpravy a poskytování dostatečné právní jistoty i zahraničním společnostem. Neznamená to, že všechny státy budou slepě prosazovat inkorporační princip. To ostatně ani ESD nechtěl a velmi rozumně svoji linii rozhodování v rozsudku *Cartesio* omezil. Evropské právo by nemělo regulovat právo obchodních společností členských států, pouze odstraňovat překážky vnitřního trhu.

Některé státy se (oprávněně) brání přístupu, jenž by jim vnutil přijetí inkorporační teorie a změnu stávajících právních předpisů. Jsou si totiž vědomy faktu, že přemístění sídla v mnoha případech znamená jenom obcházení právních, sociálních a daňových podmínek.

Pokud by státy přece jen započaly s harmonizací, bylo by vhodné změnit vnitrostátní předpisy tak, aby umožňovaly přemístění sídla bez ztráty právní subjektivity (protože dnešní stav je zřejmě v rozporu se svobodou usazování), se změnou osobního statutu společnosti a náležitou ochranou věřitelů, akcionářů a zaměstnanců, a to minimálně na takové úrovni, jak to stanoví nařízení o evropské společnosti nebo nařízení o evropské družstevní společnosti.

De lege ferenda by taky mohly umožnit řešení případných sporů alternativními metodami, zejména arbitráží, která je na mezinárodní úrovni často používaná. Zamezilo by to vzniku konfliktů právních řádů o určování soudní příslušnosti, a vyřešilo by to i kritiky týkající se snížené právní ochrany akcionářů a zaměstnanců.

Další vývoj ukáže, jakým směrem se bude pohybovat evropské právo obchodních společností a změna sídla. Nebude-li přijata směrnice o přeshraničním přemístění sídla, praxe zřejmě opět zaměstná vnitrostátní soudy a patrně i Evropský soudní dvůr, který již léta jako jediný naznačuje cestu k zásadám přemístění sídla společnosti a vytváří použitelné principy. Soulad české právní úpravy s jeho rozhodováním je nepochybně obrovskou výhodou pro řešení situací, které praxe přinese.